

20.09.2023

Dnro 1479/03.04.04.04.16/2022

Asia Maakuntakaava

Valittaja Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry

Päätös, josta valitetaan

Pohjois-Karjalan liiton maakuntavaltuusto 13.06.2022 § 7

Pohjois-Karjalan liiton maakuntavaltuusto on hyväksynyt Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2040, 1. vaiheen.

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

Päätös on kumottava. Päätös on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen ja kaavan suunnittelumääräys on lainvastainen. Natura 2000 -verkostoon aiheutuvia vaikutuksia ja muita ympäristövaikutuksia ei ole riittävästi selvitetty. Kaavan vaikutusten arviointi on puutteellinen.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisuus

Valituksenalaiseen kaavaan liittyvät turvetuotantoratkaisut ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastaisia. Kaavaratkaisun perustelut ovat alueidenkäyttötavoitteiden vastaisia jokaisen viiden kokonaisuuden osalta. Toimivat yhdyskunnat, kestävä liikkuminen ja tehokas liikennejärjestelmä (VAT kohdat 1 ja 2) on kaavaselostuksessa esitetty samassa yhteydessä. Kaavaselostuksen mukaan Ilomantsin aktiivihiilitehdas ja sen vaatima laadukas turve takaavat edellytykset muun ohella elinkeino- ja yritystoiminnalle. Uusiutumaton raaka-ainetta käyttävä aktiivihiilitehdas on luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen, vesiensuojelun ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistämisen kannalta haitallinen. Maakunnan elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämistä ei pidä sijoittaa maakuntakaavalla turpeen käyttöön perustuviin tulevaisuuden kannalta kestäättömiin ratkaisuihin.

Terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevan tavoitteen (VAT kohta 3) yhtenä tehtävänä on ennalta ehkäistä merkittäviä terveys- ja ympäristöhaittoja,

mikä on välttämätöntä myös talouden kannalta. Kaavaratkaisun perusteluilla haetaan harhaanjohtavasti aktiivihiilituotannosta ekologisia hyötyjä yhdistäen niihin tehdyt turvetuotantoratkaisut yhdessä soidensuojelualueiden kanssa väittäen ratkaisujen olevan ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta tasapainoisia ja alueidenkäyttötavoitteiden mukaisia. Luonnonsuojelullisesti arvokkaiden soiden varaaminen kaavan suojelukohteiksi on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävää, mutta sillä ei ole sellaista merkitystä ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta kuin kaavaratkaisussa esitetään. Kaavaratkaisu edistää ilmastohaittoja.

Kaavan turvetuotantoratkaisut ovat ristiriidassa luonto- ja kulttuuriympäristöä sekä luonnonvaroja koskevan tavoitteen kanssa (VAT kohta 4). Aiemman maakuntakaavan suojeluratkaisujen esittäminen vaihekaavaan liittyväenä kokonaisuutena on virheellistä, koska silloin kaavaratkaisu perustuu pääosin maakuntakaavan eikä vaihekaavan ratkaisuihin, joita tässä yhteydessä on tarkasteltava. Vertailu kaavan turvevarausten ja suojeluratkaisujen tasapainoisuudesta ei pidä paikkaansa. Suojeluvarausten kohteena olevia alueita ei mainittujen varausten ulkopuolellakaan uhkaa luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien heikentyminen. Sen sijaan turvetuotantoalueiden haitalliset vaikutukset ulottuvat varausten reuna-alueisiin sekä laajasti kuivatusvesien puro- ja jokivesistöihin, pienvesiin ja laskujärviin. Kaavassa ei käsitellä lainkaan ekologisia yhteyksiä.

Vaikka varausalueet ovat pääosin metsäojitettuja alueita, niillä on myös ojittamattomia, luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita, jotka toimivat myös ekologisina yhteyksinä. Valtion maille sijoittuvilla varausalueilla tai varausalueiden purkureiteillä on huomattavia määriä Metsähallituksen alue-ekologiseen verkostoon kuuluvia arvokkaita luontokohteita, ekologisia yhteyksiä ja maisemakohteita. Tällaisia on Niemissuolla, Tavarasuo-Sikosuolla, Muurinsuolla ja Lautasuolla. Esimerkiksi Niemissuolla alue-ekologisen verkoston arvokkaita luontokohteita tai ekologisia yhteyksiä on yli 100 hehtaaria. Lajistoon kuuluu valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisia jäkälä- ja kääpälajeja. Edellä mainitut suot sijaitsevat Nuorajärven ja Ilajanjärven välisellä kohtuullisen suppealla alueella. Alueella sijaitsevien varausalueiden haitallisia vaikutuksia voidaan pitää merkittävänä.

Valtionmaiden varausalueista kolme, Ilomantsin Paljakansuo sekä Lieksan Ruokosuo ja Ketveleensuo rajoittuvat valtion maihin ja niiden kuivatusvesien purkureitit ovat merkittävältä osin Metsähallituksen alue-ekologisen verkoston ekologisia yhteyksiä ja arvokkaita luontokohteita. Arvokkaiden luontokohteiden ja alue-ekologisten yhteyksien tuhoutuminen tai heikkeneminen koskee myös muita varausalueita, mutta niiden osalta tietoa on selvästi vähemmän kuin valtion maiden osalta. Valituksessa on mainittu esimerkkinä Ilomantsin Patrikansuon ja Ruostesuon aluekokonaisuus sekä Parkusuo.

Valituksenalaisen kaavan perusteluissa ei ole kiinnitetty huomiota valtakunnalliseen alueidenkäyttötavoitteeseen, jonka mukaan on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston

jatkuvuudesta. Turvetuotantoalueiden kuivatusvesien vesistökuormitus heikentäisi laskuvesistöjen kalalajien elinoloja ja sen myötä virkistyskalastusta. Kuivatusvesillä on merkittäviä haitallisia vaikutuksia vesistöjen virkistyskäyttöön, retkeilyreitteihin ja niiden kehittämismahdollisuuksiin. Alueella on jokia, joilla esiintyy luontaisesti tai niille on istutettu arvokkaita kalalajeja kuten järvilohka, taimenta, harjusta tai siikaa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uusiutumiskykyistä energiahuoltoa kokevan tavoitteen (VAT kohta 5) mukaan on tarpeen varautua uusiutuvan energiatuotannon käytön merkittävään lisääntymiseen. Valituksenalaisen kaavan perusteluissa on tarkoitushakuisesti pyritty osoittamaan, että aktiivihiihi olisi korkeamman jalostusasteen tuote. Turpeenoton ympäristöhaitat ovat täysin samanlaisia kuin turpeenotossa energiakäyttöön. Turpeennosto ja aktiivihiihtutuotanto ovat vastoin alueidenkäyttötavoitteiden mukaisia uusiutuvan energiantuotannon lisäämistavoitteita.

Suunnittelumääräykseen liittyvät valitusperusteet

Valituksenalaisen kaavan suunnittelumääräyksen mukaan Metsähallituksen mailla soidensuojelu voidaan toteuttaa alue-ekologisin keinoin. Valituksenalaisen kaavan alueella on karttatarkastelun perusteella vähintään seitsemän kokonaan tai osin valtion mailla sijaitsevaa luonnonsuojelualueeksi varattavaa soidensuojelukohdetta. Metsähallitus voi kaavan suunnittelumääräyksen mukaan toteuttaa näiden kohteiden soidensuojelun alue-ekologisin keinoin, vaikka luonnonsuojelukohteiden tarkoituksena on osoittaa luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Metsähallitukselle on suunnittelumääräyksellä annettu mahdollisuus kiertää luonnonsuojelualuevarausten mukaisia suojelualan perustamiseen liittyviä velvoitteita. Maanomistajat on asetettu eriarvoiseen asemaan.

Natura 2000 -verkostoon aiheutuvat vaikutukset

Valituksenalaiseen kaavaan liittyvä Natura tarveharkinta on pintapuolinen ja puutteellinen. Valituksessa on esitetty viiden Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen osalta yksityiskohtaiset perustelut Natura tarveharkinnan puutteista. Nämä alueet ovat Reposuo-Kalliolahdensuo (FI0700028), Kesonsuo, Palokangas – Selkäkangas – Syväsjoki (FI0700011), Puohtiinsuo (FI0700029), Viitasuo (FI0700042) ja Joki – Hautalampi (FI0700005). Kaikkien alueiden osalta valituksessa on esitetty keskeisenä puutteena, ettei turvetuotantoon varattujen alueiden ja turvetuotannon vaikutuksia ole arvioitu kunkin Natura-alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lajien kannalta. Osalla Natura-alueista on suoraan vesistöihin rajautuvia luontotyyppisiä, kuten vaihettumis- ja rantasoiita ja lettosoiita, joihin vesistökuormituksella voi olla heikentäviä vaikutuksia. Myöskään lajikohtaisia arviointeja ei ole tehty, vaikka Natura-alueiden suojeluperusteena on muun ohella useita lintulajeja ja Koitajoen osalta kalalajeista uhanalainen planktonsiika. Viitasuon Natura-alueen osalta olisi tullut lisäksi tarkastella usean turvetuotantovarausalueen yhteisvaikutusta. Vähäisiä vaikutuksia ei pidä

perustella sillä, että vanhoja turvealueita poistuu käytöstä, kuten on tehty Joki-Hautalampi Natura-alueen kohdalla. Sen sijaan olisi pitänyt tarkastella uuden tuotantoalueen vaikutuksia yhteisvaikutuksena vanhojen turvekenttien kanssa.

Selvitysten ja ympäristövaikutusten arvioinnin puutteellisuus

Valituksenalaista kaavaa varten laaditut selvitykset ovat puutteellisia ja kaavan ympäristövaikutusten arviointi on merkittävästi puutteellinen ja harhaanjohtava.

GTK:lta tilatun selvityksen lähtökohtana on ollut ensisijaisesti turpeen laatu ja riittävän turvemäärän osoittaminen Ilomantsin aktiivihiihtehtaan raaka-aineeksi. Selvitys on perustunut olemassa oleviin aineistoihin ja karttatarkasteluun eikä maastokäyntejä ole tehty. Selvityksessä ei myöskään ole hyödynnetty GTK:n omia aineistoja suotyypeistä, jolloin monet uhanalaisiksi luokitellut suotyypit olisivat tulleet esille. Vesien ekologista tilaa heikentävät vaikutukset ovat jääneet yleiselle tasolle. Vaikutuksia biologisten tekijöiden tilaan ei ole arvioitu. Vesiluonnon monimuotoisuuden, vesiluontotyyppien ja lajien uhanalaisuuden osalta vaikutusarviointia ei ole tehty, vaikka vuonna 2018 valmistuneessa luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnissa on todettu muun ohella Etelä-Suomen virtavesityypit joko uhanalaisiksi tai puutteellisesti tunnetuiksi ja lähteikköluontotyyppit uhanalaisiksi sekä havumetsävyöhykkeen joet ja purot vaarantuneiksi.

Turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi osoitettujen soiden luontoarvoja ei ole selvitetty riittävästi. Luontoarvojen selvitys on kattanut vain neljäsosan turvetuotantoon esitetyistä soista. Selvitys on hyvin yleispiirteinen, eikä maastokäyntejä ole tehty lainkaan. Kaavan vaikutusten arvioinnissa on tarkoituksellisesti pyritty edistämään turvetuotantoa ja vähättelemään ympäristövaikutuksia.

Ilomantsin aktiivihiihtehtas käyttää huomattavan osan turpeesta laitoksen energian tuotantoon, mitä ei ole mainittu kaavan ilmastovaikutusten arvioinnissa. Aktiivihiihtehtaan lopputuotetta ei voida arvioida turvetuotantoalueiden ympäristövaikutusten kompensationsa.

Kaavaselostuksessa on esitetty, että turvetuotannon haitallisia vaikutuksia pyritään vähentämään suunnittelun keinoin. Riittäviä selvityksiä ja vaikutusten arviointia ei kuitenkaan ole tehty. Vaikka suokohtaiset ympäristövaikutukset arvioidaan ympäristölupavaiheessa, selvityskohteiden esittäminen maakuntakaavassa edellyttäisi yksittäisten kohteiden arviointia myös kokonaisuutena. Selvityksistä kuitenkin ilmenee, että haitallisia vaikutuksia vesimuodostumien ekologiseen tilaan aiheutuu. Usealla alueella, joihin kuivatusvesien johtaminen vaikuttaa, on tehty kunnostustöitä hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi. Turvetuotantoalueiden lisäkuormitus heikentää näiden alueiden tilaa.

Kaavaselostuksessa on arvioitu turvetuotannon painopisteen siirtyvän Koitajoen alueelle. Koitajoen alueella on erityisen merkittäviä meandroivia jokijaksoja ja joen valuma-alueella on useita laajoja Natura-alueita.

Vaikutusten arvioinnissa ei ole otettu huomioon haitallisia vaikutuksia matkailuelinkeinoon ja kalastukseen.

Linnustovaikutuksia kaavassa ei ole käsitelty käytännössä lainkaan. Turvetuotannon vaikutukset ulottuvat useille tärkeille lintualueille (Finiba ja Maali -kohteet). Valituksessa on mainittu muiden turvetuotannon haitallisten linnustovaikutusten osalta esimerkkinä Ilomantsin Paljakansuo ja Muurinsuo sekä Joensuun Petronrimpi, millä alueilla on linnustollista merkitystä ja muun ohella uhanalaisia lajeja.

Kaavassa suojeluun varattujen soiden määrä on riittämätön, kun otetaan huomioon suoluontotyyppien heikko tilanne. Kohteiden kokonaisala ei ole kestäväällä pohjalla, kun sitä verrataan turvetuotantovarauksiin. Turvetuotantoon varattujen alueiden pinta-ala on selvästi suurempi kuin suojeluun varattujen alueiden pinta-ala.

Lausunto ja vastine

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on antanut lausunnon.

Lausunnon mukaan maakuntaratkaisu tukee muun ohella toimivia yhdyskuntia koskevaa valtakunnallista alueidenkäyttötavoitetta. Aktiivihiihtehtaan toiminta nähdään erittäin tärkeänä tulevaisuuden alana Pohjois-Karjalassa ja sen toimintaedellytykset halutaan varmistaa maakuntakaavassa.

Turvetuotantovarauksilla luodaan edellytyksiä maakunnan elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi. Maakuntakaavan turvetuotantoratkaisut ovat hyvin linjassa turpeen käytön vähentämisen ja ilmastovaikutusten pienentämisen kanssa. Maakuntakaavassa turvetuotantoon soveltuviksi osoitettujen alueiden määrä on lähes puolittunut aikaisemmin voimassa olleeseen maakuntakaavaan nähden.

Lausunnossa on todettu luonnonsuojelualueiden suojelumääräykseen liittyen, että valtioneuvosto on tehnyt valtakunnallisessa soidensuojelun täydennysehdotuksessa päätöksen, että osa valtion maihin kohdistuvasta soidensuojelusta toteutetaan alue-ekologisella suunnittelulla. Mainitun päätöksen jälkeen on laadittu monia maakuntakaavoja, joissa Metsähallituksen liiketoiminnan hallintaan jääneet soidensuojelun täydennyskohteet on merkitty kaavaan, mutta ei niin, että niistä pitäisi perustaa lakisäätteisiä suojelualueita. Metsähallituksen alueiden suojeluprosessi on erilainen kuin yksityismailla.

Lausunnon mukaan Natura-tarveharkinta on laadittu maakuntakaavan yleispiirteinen luonne huomioiden. Natura-alueiden suojeluperusteena olevat lajit ja luontotyypit on huomioitu potentiaalista uutta turvetuotantoa rajaavina tekijöinä. Yksityiskohtaista tarkastelua tai maastotöitä ei kuitenkaan ole tehty. Turvetuotannon toteutuminen ratkaistaan ympäristöluvassa, jota edeltää huomattavasti yksityiskohtaisempi tarkastelu. Turvetuotantoon varatut alueet eivät merkittävästi heikennä Natura-alueiden luontoarvoja.

Lausunnossa on katsottu, että kaavaselostuksessa esitetty kaavan vaikutusten arvioinnin tarkkuustaso on maakuntakaavalle riittävä. Maakuntakaavan vesistövaikutusten selvityksessä on kirjattu purkuvesistöittäin vesipuidedirektiivin tavoite ja dokumentoitu kuormituksen osalta erityisen haasteelliset vesistöalueet. Selvityksessä ei kuitenkaan ilmennyt seikkoja, joiden myötä tu-soita olisi tullut karsia pois. Kaavaselostuksen ympäristövaikutusten arviointi haluttiin pitää yleispiirteisenä. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnilla on tuotettu yleiskuva vaikutuksista, joita ympäristölupaprosessissa tullaan tarkentamaan. Yksityiskohtaisempi tarkastelu on perusteltua toteuttaa vain niiden soiden osalta, joilta turpeennostoa suunnitellaan. Kaavan kokonaisvaikutuksista on laadittu asioita yleistävä taulukko.

Metsähallitus on antanut vastineen.

Valittaja on antanut vastineen.

Metsähallitus on toimittanut hallinto-oikeudelle lausuman valittajan vastineen johdosta. Lausuma on toimitettu tiedoksi Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle ja valittajalle.

Merkitään

Pohjois-Karjalan maakuntahallitus on päätöksellään 26.9.2022 § 152 määrännyt Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaiheen tulemaan voimaan.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Hallinto-oikeus kumoaa valituksenalaisen Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 1. vaiheen siltä osin kuin siinä on osoitettu seuraavat turvetuotantoon soveltuvat alueet (tu): KuuksensuoN (Ilomantsi), Niemissuo (Ilomantsi), Patrikkasuo-Ruostesuo1 (Ilomantsi), Petronrimpi (Joensuu/Ilomantsi), Petäikönsuo (Tohmajärvi) ja Tavarasuo-Sikosuo (Ilomantsi).

Muilta osin hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksen johdosta on ensin otettava kantaa selvitysten ja vaikutusten arvioinnin riittävydestä esitettyyn valitusperusteeseen. Tämän jälkeen tulee arvioitavaksi luonnonsuojelualan suunnittelumääräykseen ja maakuntakaavan sisältövaatimukseen liittyvät valitusperusteet.

Keskeiset sovellettavat säännökset

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n 1 momentin mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Pykälän 2 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia

Maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Pykälän 3 momentin mukaan maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys. Saman pykälän 4 momentin mukaan maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.

Samana pykälän 2 momentin (132/1999) mukaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 7 ja 77 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päätösten sekä 32 §:ssä tarkoitettua maisema- aluetta koskevien perustamispäätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Samana pykälän 3 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN;
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön;
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN.

Samana pykälän 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on

selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat. Pykälän 5 momentin mukaan edellä tässä pykälässä mainitut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

Maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa (*maakuntakaavamääräykset*). Pykälän 2 momentin mukaan, jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, maakuntakaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (*suojelumääräykset*).

Luonnonsuojelulain 65 §:n (5.5.2017/255) 1 momentin mukaan jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on annettu valtioneuvoston päätöksellä 14.12.2017 viidestä kokonaisuudesta. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen otsikoidun kokonaisuuden osalta on annettu muun ohella seuraavat tavoitteet. Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyvin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämälle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle. Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevan kokonaisuuden osalta on annettu muun ohella seuraavat tavoitteet. Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Elinvoimaista luonto- ja kulttuuriympäristöä sekä luonnonvaroja koskevan kokonaisuuden osalta on annettu muun ohella seuraavat tavoitteet. Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä

sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Uusiutumiskykyisen energiahuollon osalta on annettu muun ohella seuraava tavoite. Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin.

Suunnittelutilanne ja valituksenalainen kaava

Pohjois-Karjalassa on voimassa maakuntakaava 2040, joka on hyväksytty vuonna 2020. Mainitussa kaavassa on osoitettu luonnonsuojelu- ja koskiensuojelualueita (SL), joista osa kuuluu Natura 2000 -verkkoon (nat). Kaavassa on vielä osoitettu muun ohella arvokkaita luontoalueita (alu-1, alu-2), tärkeitä tai vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita (pv), turvetuotantoalueita (EO/tu) ja turvetuotannon kannalta tärkeitä alueita (tu). Kaavaselostuksen mukaan maakuntakaava 2040:een on otettu sellaisenaan mukaan 4.5.2009 hyväksytyssä 2. vaihemaakuntakaavassa osoitetut turvetuotantomerkinnät. Kaavaselostuksessa todetaan myös, että kaikille turvetuotannon kannalta tärkeiksi katsotuille alueille on tehty vuonna 2007 maastokatselmus, jonka tarkoituksena on ollut varmistaa, ettei turvetuotantoon osoitetuilla alueilla tavata valtakunnallisia tai maakunnallisia luontoarvoja.

Valituksenalaisessa Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaihekaavassa on käsitelty turvetuotantoa, arvokkaita soita sekä rakennettua kulttuuriympäristöä. Kaavaselostuksen mukaan 1. vaihekaavan saatua lainvoiman kumotaan voimassa oleva maakuntakaava muun ohella turvetuotannon osalta. Valituksenalaisen kaavan oheismateriaalina on karttaselvitys kumottavista maakuntakaavamerkinnöistä. Kaavaselostuksen mukaan luonnonsuojelualueita ei kumota. Valituksenalaisessa kaavassa osoitettavat soidensuojelualueet täydentävät voimassa olevan kaavan suojelualueverkostoa.

Valituksenalaisella kaavalla on osoitettu turvetuotantoalueita (EO/tu), millä merkinnällä osoitetaan tuotannossa olevat tai tuotantoon luvitetut alueet. Suunnittelumääräyksen mukaan turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa on otettava erityisesti huomioon vesiensuojelumenetelmien tehokkuus ja tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin. Suunnittelussa on huomioitava turvetuotannon osuus valuma-alueen kokonaiskuormituksesta sekä rajoitettava tarpeen vaatiessa samanaikaisesti käytössä olevien tuotantoalueiden määrää. Tuotantoalueiden jälkikäyttömahdollisuudet on selvitettävä suunnitteluvaiheessa.

Kaavassa on osoitettu turvetuotantoon soveltuvia alueita (tu). Osa-aluemerkinnällä osoitetaan selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen maakunnallista merkitystä omaavia turvetuotantoon soveltuvia alueita. Turpeenoton laajuus ja sijainti määräytyvät tuotantoaluekohtaisen suunnittelun perusteella ja ympäristölupaehtojen mukaisesti. Suunnittelumääräyksen

mukaan turpeenotto on pyrittävä osoittamaan kohdekorteissa esitettyjen tuotantokelpoisten aluerajausten sisäpuolelle. Turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa on otettava erityisesti huomioon ympärivuotisten vesiensuojelumenetelmien tehokkuus ja tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin. Suunnittelussa on huomioitava turvetuotannon osuus valuma-alueen kokonaiskuormituksesta sekä rajoitettava ja tarpeen vaatiessa vaiheistettava samanaikaisesti käytössä olevia tuotantoalueita. Tuotantoalueiden alustavat jälkikäyttömahdollisuudet on selvitettävä suunnitteluvaiheessa. Merkinnät on esitetty tarkemmin liiteaineistossa.

Kaavassa on osoitettu luonnonsuojelualueita (SL). Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita, jotka ovat valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä. Alueet sisältävät valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteet sekä metsähallituksen luontopalveluiden valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankitut alueet, joista ei vielä ole perustettu suojelualueita. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, mukaan lukien hoito- ja käyttösuunnitelmissa, tulee erityistä huomiota kiinnittää virkistyskäytön ja suojelun yhteensovittamiseen sekä luoda edellytykset seudullisten virkistysreittien toteutumiselle. Metsähallituksen mailla soidensuojelu voidaan toteuttaa alue-ekologisen suunnittelun keinoin. Suojelumääräyksen mukaan alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään 5 vuotta.

Asiassa saatu keskeinen selvitys

Kaavaa varten on laadittu muun ohella seuraavia selvityksiä. Geologian tutkimuskeskus on laatinut selvityksen ”Turpeen käytön ja tuotannon näkymät Pohjois-Karjalassa vuoteen 2040” (GTK 2021, jäljempänä GTK:n turvetuotantonselvitys). Selvityksessä on arvioitu kuinka paljon ja millä alueilla Pohjois-Karjalassa tulisi varata turvetuotantoon soveltuvia alueita, jotta aluevaraukset vastaisivat turpeen käyttötarpeisiin, erityisesti aktiivihiilen ja kasvu- ja kuiviketurpeen raaka-aineena. GTK on määrittänyt karttatulkintana kaikille Pohjois-Karjalassa kartoittamilleen soille luonnontilaisuusluokan.

Kaavaa varten on laadittu selvitys ”Maakuntakaavaan osoitettavien turvetuotantoon soveltuvien alueiden vesistövaikutusten sekä luonnontilaisuusluokan II arviointi” (Ramboll Oy 2021, jäljempänä Ramboll Oy:n vesistövaikutusselvitys). Selvityksessä on arvioitu turvetuotannon vesistövaikutuksia valuma-alueiden kolmannen jakovaiheen tarkkuudella. Selvityksessä on lisäksi tarkasteltu seitsemän suon luonnontilaisuutta ja luontoarvoja.

Kaavaa varten on laadittu Natura-arvioinnin tarveharkinta. Raportissa on tarkasteltu sellaisia Natura-alueita, joiden läheisyydessä joko linnuntietä tai valuma-alue-tarkastelun perusteella sijaitsee turvetuotantoon soveltuvaksi

alueeksi osoitettu alue tai alueita. Raportissa on tarkasteltu yhdeksää Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta.

Oikeudellinen arviointi

Selvitysten riittävyys ja vaikutusten arviointi turvetuotantoon soveltuviksi osoitettujen alueiden luontoarvojen osalta

Valituksessa on valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista esitetyn ja ympäristövaikutusten arvioinnista esitetyn yhteydessä katsottu, että selvitykset ovat puutteellisia erityisesti tu-alueeksi osoitettujen soiden ja niiden vesistövaikutusten piirissä olevien luontoarvojen osalta. Hallinto-oikeus toteaa, että edellä mainitun valitusperusteen johdosta on arvioitava erityisesti sitä, onko turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi osoitettujen alueiden luonnonarvoja selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 5 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisen kaavan turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnän selityksen mukaan merkinnällä osoitetaan selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen turvetuotantoon soveltuvia alueita. Suunnittelumääräyksessä on ohjattu ottamaan tarkemmassa suunnittelussa huomioon turpeenoton vesistövaikutukset. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksellä ei ohjata selvittämään soiden luontoarvoja tarkemmin miltään osin. Merkinnän selitys ja suunnittelumääräys huomioon ottaen hallinto-oikeus arvioi, että valituksenalaisessa kaavassa tu-alueiksi on tarkoitettu osoittaa sellaisia alueita, joille lähtökohtaisesti voidaan kohdistaa turvetuotantoa. Tähän nähden kaavaan liittyvien selvitysten perusteella on voitava varmistua siitä, etteivät alueet sisällä sellaisia tärkeitä luonnonarvoja, joiden turvaamista on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan edistettävä.

Valtioneuvosto on 30.8.2012 tehnyt periaatepäätöksen soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta. Periaatepäätöksen linjauksen mukaan yleispiirteisen maankäytön suunnittelun pohjaksi otetaan käyttöön soiden ja turvemaiden luonnontilaisuusasteikko, jolla kuvataan suon vesitalouden luonnontilaisuutta ja kasvillisuuden muuttuneisuutta. Soita tarkastellaan suokokonaisuuksina, joka on suoyhdistymä tai suoyhdistymän sisällä oleva vesitaloudeltaan tai maisemaltaan erillinen kokonaisuus. Periaatepäätöksen mukaan luonnontilaisuusluokka yhdessä seutukunnittaisen soiden ojitustilanteen kanssa muodostaa soiden yleisen luonnonarvon. Luonnontilaisuusasteikossa suot on luokiteltu luokkiin 0-5. Päätöksessä on suositeltu, että turvetuotanto kohdistetaan luokkien 1 ja 0 soille. Luokan 2 soille voidaan suunnata turvetuotantoa silloin, kun suon yleinen luonnonarvo on seutukunnan ojitusasteen perusteella keskimääräistä alhaisempi, eikä kohteella ole merkittäviä erityisiä luonnonarvoja. Nykyisiin turvetuotantoalueisiin välittömästi liittyviä luokan 2 soiden muuttuneita osia voidaan ottaa turvetuotantoon, jos niiden erityiset luonnonarvot eivät ole merkittäviä. Luokan 2 soiden muuttuneille osille voidaan suunnata turvetuotantoa silloin, kun näiden osien erityiset luonnonarvot ovat vähäiset ja ojitamattomien osien vesitalous ja erityiset luonnonarvot voidaan turvata.

Ympäristöministeriön oppaassa ”Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa” (Suomen ympäristö 7/2015) on käsitelty muun ohella soiden luonnonarvojen selvittämistä. Oppaan mukaan lähtökohtana on, että turvetuotantoon osoitetaan ensisijaisesti luonnontilaisuusluokkiin 0 ja 1 kuuluvia soita. Ojitustilanne on luonnontilaisuusluokitusta täydentävä yleisen luonnonarvon tekijä. Nollatasona pidetään 60-75 prosentin ojitusastetta. Sitä korkeammat seudulliset ojitusasteet lisäävät ja alhaisemmat heikentävät yksittäisen suon yleistä luonnonarvoa nollatasoon nähden. Seuduilla, joilla soiden ojitusaste on alhaisempi kuin 75 prosenttia, luonnontilaisuusluokan 2 soiden käyttö määräytyy ensisijaisesti suolla olevien erityisten luonnonarvojen perusteella. Soiden erityiset luonnonarvot tulisi selvittää erityisesti tarkasteltaessa mahdollisuuksia osoittaa luonnontilaisuusluokan 2 kohteita soita muuttavaan käyttöön. Oppaan mukaan erityisten luonnonarvojen selvittämiseksi tehtävät inventoinnit edellyttävät yleensä maastokäyntiä. Luonnontilaisuusluokan 2 soiden osalta selvitys suositellaan tehtäväksi ympäristöministeriön muistion (YM2/501/2014) mukaisesti tai vastaavalla menetelmällä.

Ympäristöministeriö on laatinut muistion soiden erityisten luonnonarvojen selvittämisestä (YM2/501/2014). Muistiassa on kuvattu erityisesti maast selvitysten pohjalta tarkasteltavia soiden erityisiä luonnonarvoja ja niiden keskinäisiä painoarvoja. Suoalueen luonnonsuojelullinen merkittävyys edellyttää tavallisesti useampien erityisten luonnonarvojen esiintymistä tarkasteltavalla suolla. Muistion mukaan tarkasteltavia erityisiä luonnonarvoja ovat muun ohella luontotyyppit, suoyhdistymätyypit ja geomorfologiset muodostumat, lajisto, kytkeytyneisyys, ojitamaton suoala ja hydrologinen tila. Erityisten luonnonarvojen arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota muun ohella suotyyppien ja suoyhdistymätyyppien uhanalaisuuteen ja pienvesityyppeihin. Lajistoarvon määrittää suokokonaisuudella esiintyvien eliölaajien määrä ja uhanalaisuus. Hydrologisen tilan osalta arvioidaan muun ohella ojitusten vaikutusta suokokonaisuuden hydrologiseen tilaan ja sitä, olisiko ennallistamistoimilla mahdollista palauttaa suoalueen vesitaloutta.

Valituksenalaista kaavaa varten laaditussa GTK:n turvetuotantoselvityksessä on tarkasteltu suoalueiden teknistä tuotantokelpoisuutta, suon luonnontilaa, suojelutilannetta ja -arvoja sekä alueen sijaintia suhteessa muun ohella vesistöihin. Selvityksen mukaan Ilomantsi kuuluu Joensuun seutukuntaan, jossa ojitusaste on 78 prosenttia. Seutukunta on itä-länsi -suunnassa laaja, ja ojitustilanne vaihtelee huomattavasti seutukunnan alueella ollen alhaisin Ilomantsissa. Selvityksen mukaan Ilomantsin alueella luonnontilaisuudeltaan luokan 2 soiden osoittaminen turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi on perusteltua, koska alueen soiden ojitustilanne on 70 prosenttia, mikä huomioon ottaen yksittäisen suon yleisellä luonnonarvolla on vähemmän vaikutusta seudun suoluonnon tilaan. Maakunnan muilla alueilla yksittäisellä luokan 2 suolla voi olla vaikutusta seudun suoluonnon tilaan, ja tämä tulee ottaa huomioon osoitettaessa luokan 2 soita turvetuotantoon.

Luonnontilaisuusluokituksen luokkaan 2 kuuluvia soita on selvityksen perusteella Koitajoen alueella Ilomantsissa sijaitsevat Niemissuo, KuuksensuoN, Patrikkasuo ja Tavarasuo sekä muilla vesistöalueilla Joensuussa/Ilomantsissa sijaitseva Petronrimpi ja Tohmajärvellä sijaitseva Petäikönsuo. Kohdekorteissa Patrikkasuo on esitetty suokokonaisuutena

luokkaan 1 kuuluvan Ruostesuon kanssa ja Tavarasuon luokkaan 1 kuuluvan Sikosuon kanssa. Selvityksessä on tarkasteltu soiden purkuvesien suuntaa ja näiden vesistöjen tilaa. Selvitys ei ole sisältänyt maastoinventointeja, eikä soiden erityisiä luonnonarvoja ole tarkasteltu.

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaista kaavaa varten laadituissa selvityksissä on arvioitu soiden yleistä luonnonarvoa muun ohella valtioneuvoston periaatepäätöksessä mainitulla tavalla luokittelemalla suot luonnontilaisuusluokkiin ja arvioimalla seudun ojitustasetta. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä on lisäksi esitetty, että yleisen luonnonarvon lisäksi on arvioitava suokokonaisuuden erityisiä luonnonarvoja.

Kun otetaan huomioon maakuntakaavan yleispiirteisyys ja kaavaselostuksesta ilmenevät valituksenalaista kaavaa valmisteltaessa käytössä olleet aiempaa maakuntakaavaa varten laaditut selvitykset sekä se, mitä edellä selostetussa ympäristöministeriön oppaassa on todettu suoalueen luonnonsuojelullisen merkittävyyden arvioinnista, hallinto-oikeus arvioi, että luonnonarvot ovat tulleet riittävästi selvitettyksi luonnontilaisuusluokkiin 0-1 kuuluvien suokokonaisuuksien osalta.

Ramboll Oy:n vesistövaikutusselvityksessä on tutkittu seitsemän suon luonnontilaisuutta ja luontoarvoja. Tarkastelun kohteena ovat kyseisten soiden osalta olleet muun ohella uhanalaiset ja muutoin huomionarvoiset lajit, metsälain 10 §:ssä ja vesilain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitetut elinympäristöt ja luontotyypit sekä Natura 2000 -verkoston kohteet ja luonnonsuojelualueet. Selvitystyö on perustunut lähtötietoihin, aikaisemmin laadittuihin selvityksiin, karttatarkasteluun ja lajitietoihin. Selvitystyö ei ole sisältänyt maastokartoituksia. Selvityksen mukaan Kuuksensuon pohjoisosasta, Niemissuon keskiosista, Petronrimmen länsireunalta, Patrikkasuon pohjoiskärjestä sekä Petäikönsuon lounaiskulmasta on tunnistettu luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisiksi tulkittavia avosualueita. Selvityksessä todetaan, että kyseessä olevien hankekohteiden ojittamattomien osien luonnontilaisuuden tarkistaminen maastokäynneillä on suositeltavaa alueiden nykytilan kartoittamiseksi, jotta kohteilla mahdollisesti esiintyvien uhanalaisten luontotyyppien esiintyminen voidaan joko poissulkea tai tarkastaa ja huomioida tarvittaessa hankkeen jatkosuunnittelussa. Metsätaloustaloudessa olevien suoalojen sekä ojittamisen seurauksena luonnontilaisuudeltaan merkittävästi heikentyneiden avosoiden ei arvioida nykytilassaan omaavan huomionarvoisia luontoarvoja. Kohteilta on lisäksi useita tiedossa olevia metsälain 10 §:ssä tarkoitettuja elinympäristöjä ja Niemissuon alueella on havaittu luonnontilaisiksi tulkittuja kangasmetsäsaarekkeita. Selvityksen mukaan hankekohteiden läheisyydessä sijaitseviin metsälakikohteisiin kohdistuvat vaikutukset on arvioitava jatkotoimenpiteiden selkiytyessä. Hankekohteilta ei ole tiedossa olevia havaintoja uhanalaisista lajeista. Alueiden läheisyydessä on kuitenkin havaintoja petolinnuista.

Edellä mainitussa selvityksessä on arvioitu ainakin osittain luonnontilaisuusluokkaan 2 luokiteltujen soiden luonnontilaa ja luonnonarvoja. Hallinto-oikeus toteaa, että tutkittujen soiden osalta ei ole kuitenkaan selvitetty niiden erityisiä luonnonarvoja muutoin kuin

karttatarkastelun sekä laji- ja paikkatietoaineistojen perusteella. Selvityksen johtopäätöksessä on joidenkin alueiden osalta suositeltu maastokäyntien tekemistä alueiden nykytilan ja mahdollisten uhanalaisten luontotyyppien kartoittamiseksi. Valituksenalaiseen kaavaan liittyvistä selvityksistä ei ilmene, että tarkempia selvityksiä alueilta olisi tehty, joten muun ohella soiden nykytila ja mahdolliset uhanalaiset luontotyypit sekä lajisto on siten tarkemmin selvittämättä. Hallinto-oikeus arvioi, että maakuntakaavan ohjausvaikutus ja tu-alueita koskeva kaavamääräys huomioon ottaen erityisten luonnonarvojen selvittäminen on jäänyt puutteelliseksi luonnontilaisuusluokkaan 2 kuuluvien soiden osalta maakuntakaavan yleispiirteisyydestä huolimatta. Valituksenalainen kaava ei tältä osin perustu sellaisiin selvityksiin, joiden perusteella olisi mahdollista arvioida, onko kaavaa laadittaessa kiinnitetty huomiota luonnonarvojen vaalimiseen maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Tämän vuoksi hallinto-oikeus kumoaa valituksenalaisen kaavan siltä osin kuin turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi on osoitettu sellaisia suokokonaisuuksia, jotka ovat ainakin osittain kaavan selvitysten perusteella luonnontilaisuusluokkaan 2 luokiteltuja soita. Valituksenalainen kaava kumotaan siltä osin kuin KuuksensuoN (Ilomantsi), Niemissuo (Ilomantsi), Petronrimpi (Joensuu/Ilomantsi), Patrikkasuo-Ruostesuo1 (Ilomantsi), Petäikönsuo (Tohmajärvi) ja Tavarasuo-Sikosuo (Ilomantsi) on osoitettu turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi.

Natura 2000 -tarveharkintaselvitykseen liittyvä valitusperuste

Valituksen mukaan Natura 2000 -tarveharkintaa koskeva selvitys on pintapuolinen eikä turvetuotannon vaikutuksia ole arvioitu suhteessa kunkin Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajistoon.

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukainen ja luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukainen arviointi on tehtävä sen selvittämiseksi, ettei suunnitelma merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi on tehtävä, jos suunnitelma ennalta arvioiden todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen edellä mainittuja luonnonarvoja.

Natura-arvioinnin tarveharkintaa ja varsinaista Natura-arviointia on käsitelty Euroopan unionin komission ohjeessa (Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites. Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC, November 2003 ja edellä mainitun ohjeen päivityksessä, komission tiedonanto Bryssel 28.9.2021 C(2021) 6913: Assessment of plans and projects in relation to Natura 2000 sites -Methodological guidance on Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive). Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia on käsitelty myös Suomen ympäristökeskuksen raportissa 47/2021. Arvioitaessa hankkeen vaikutuksia on otettava huomioon muun ohella hankkeen kokonaisvaikutusalue, ympäristön fyysiset muutokset, päästöt ja etäisyys Natura 2000 -alueista. Natura -arvioinnin tarveharkintaa varten on kuvattava suunnitelma, jonka vaikutuksia arvioidaan, sekä tiedot Natura-

alueesta. Tarkastelu perustuu yleensä olemassa olevaan tietoon ja aineistoihin, kokemusperäiseen tietoon sekä asiantuntijalausuntoihin. Tarveharkintaa koskevassa selvityksessä on kuvattava alueeseen kohdistuvat vaikutukset ja vaikutusten merkittävyyden arviointi. Suojeluperusteita heikentäviä vaikutuksia ja vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa otetaan huomioon muun ohella luontotyyppin pinta-alan supistuminen ja luontotyyppin rakenteen heikentyminen sekä muutosten merkittävyys. Tarveharkintaselvityksessä on lisäksi esitettävä perusteltu johtopäätös.

Valituksenalaista kaavaa varten on laadittu Natura-arvioinnin tarveharkintaa koskeva selvitys, jossa on tarkasteltu 16 turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi osoitettua sellaista aluetta, joiden läheisyydessä joko linnuntietä tai valuma-alueen perusteella sijaitsee yksi tai useampi Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue. Selvityksen mukaan kaavaan ehdotettujen tu-alueiden ja Natura-kohteiden välillä on lyhimmillään noin 1,5 kilometrin etäisyys ja tu-alueiden valinnan yhtenä kriteerinä on ollut vähintään puolen kilometrin etäisyys pohjavesialueisiin. Alueiden sijainnin vuoksi selvityksessä on arvioitu, että turvetuotannon keskeiset ympäristövaikutukset liittyvät vesistövaikutuksiin, minkä vuoksi tarkastelua on tehty valuma-alueittain.

Hallinto-oikeus toteaa, että Natura arvion tarveharkintaselvityksessä on esitetty lyhyt kuvaus kustakin Natura-alueesta ja niiden keskeisistä suojelun perusteena olevista arvoista. Selvityksessä ei ole yksilöity kaikkia kyseisten Natura-alueiden suojelun perusteena olevia luontotyyppisiä ja -lajeja, eikä siinä ole arvioitu vaikutuksia luontotyyppi- tai lajikohtaisesti. Selvityksen johtopäätöksissä on esitetty, että kaavaan osoitetut uudet tu-alueet lisäävät vesistöjen kuormitusta, mutta tämä ei aiheuta merkittävää haittaa Natura 2000 -verkoston kohteisiin etäisyyden pienentäessä haittavaikutuksia. Selvityksessä on arvioitu, että kaavan turvetuotannolle soveltuvat alueet eivät heikennä merkittävästi Natura 2000 -verkoston luontoarvoja.

Hallinto-oikeus toteaa, että selvityksessä tarkastelluista Natura-alueista kolme on lintudirektiivin mukaisia alueita (SPA) ja kahta lukuun ottamatta kaikki ovat luontodirektiivin mukaisia alueita (SCA), joiden keskeinen suojelun peruste on erilaiset suoluontotyyppit. Kaavassa osoitetut tu-alueet sijaitsevat lyhimmilläänkin yli kilometrin etäisyydellä Natura-alueista. Tähän nähden hallinto-oikeus arvioi, että tarveharkintaselvityksessä on voitu keskittyä vesistövaikutusten arviointiin. Tarveharkintaselvitys on perustunut tältä osin Ramboll Oy:n vesistövaikutusselvitykseen. Mainitussa selvityksessä on arvioitu, että vaikutukset turvetuotantoon soveltuvien soiden alapuolisten vesimuodostumien ekologiseen tilaan jäävät vähäisiksi laskennallisten ravinteiden pitoisuuslisäyksen perusteella. Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ole kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa katsonut, että maakuntakaavaa varten tulisi laatia luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointi.

Kun otetaan huomioon Natura-alueiden etäisyys tu-alueiksi osoitetuista alueista sekä se, että tarkasteltavien Natura-alueiden suojelun perusteena on pääasiassa erilaiset suoluontotyyppit ja SPA-alueiden osalta suo- ja vesialueella viihtyvä linnusto, hallinto-oikeus arvioi, että kaavaa varten laaditussa Natura-

arvioinnin tarveharkintaselvityksessä on riittävällä tarkkuudella tarkasteltu turvetuotantoon soveltuviksi osoitettujen alueiden vaikutusta Natura 2000 -verkoston alueisiin.

Vaikutusten arviointi muilta osin

Valituksessa on esitetty, että ympäristövaikutusten arviointi on puutteellinen vesistövaikutusten osalta eikä kaavan vaikutuksia virkistyskäyttöön, matkailuun, kalastoon ja linnustoon ole arvioitu. Selvitykset näiltä osin ovat puutteellisia eikä niiden perusteella voida arvioida kaavan ympäristövaikutuksia.

Ympäristöministeriön oppaassa (7/2015) on todettu, että kaavavaihtoehtojen tarkastelussa on syytä keskittyä turvetuotannon oleellisiin vaikutuksiin, joita ovat erityisesti vesistövaikutukset. Turpeenotolla on myös huomattavia ilmastovaikutuksia. Oppaan mukaan käsitykset näiden vaikutusten suuruudesta ja erityyppisten soiden ja turvemaiden merkityksestä hiilitaseeseen vaihtelevat kuitenkin merkittävästi. Ilmastovaikutusten osalta joudutaan pitäytymään yleisissä arvioissa hiilidioksidipäästöistä.

Vesistövaikutusten arvioinnin osalta edellä mainitussa oppaassa on todettu, että arviointi on syytä tehdä valuma-alueittain. Niiltä osin kuin turvetuotantoalueella on merkittäviä paikallisia vaikutuksia, ne on tunnistettava valuma-aluekohtaisten vaikutusten lisäksi. Ominaiskuormituslukuihin perustuva vesistövaikutusten arviointi on katsottava maakuntakaavoituksen tarpeisiin riittäväksi. Huomioon otettavia arvoja ovat myös vesistöjen arvot, joita voi olla muun ohella kalasto ja virkistysarvot.

Valituksenalaisen kaavan kaavaselostuksessa on arvioitu turvetuotannon vaikutuksia suoluonnon monimuotoisuuteen, maisemiin ja elinympäristöihin. Arviossa on muun ohella todettu, että turvetuotannossa suon luonnonarvot menetetään yleensä lopullisesti ja että turvetuotanto on tällä hetkellä merkittävin luonnontilaisten soiden säilymistä uhkaava tekijä. Turvetuotannolla on lisäksi vääjäämättä maisemavaikutuksia. Edellä mainittuja vaikutuksia on kaavaselostuksen mukaan pyritty vähentämään suunnittelumääräyksellä ja osoittamalla turvetuotantoon soveltuvat suot pääosin jo ojitetuille tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille soille. Linnustovaikutuksia on kaavaselostuksen mukaan tarkasteltu yleispiirteisesti paikkatietoaineistojen perusteella. Turvetuotantoon soveltuvia alueita ei ole osoitettu kansallisille eikä maakunnallisille lintualueille (Finiba ja Maali). Ihmisten elinoloihin, asumiseen ja virkistäytymiseen aiheutuvien vaikutusten osalta kaavaselostuksessa on todettu, että turvetuotannon aiheuttamien melu- ja pölyvaikutusten vuoksi tuotantoalueita ei ole osoitettu alle 500 metrin etäisyydelle asutuksesta. Kaavaselostuksessa on todettu, että turvetuotannolla on vaikutuksia virkistyskäyttöön, kun marjastus ja muu liikkuminen estyvät alueilla.

Kaavaselostuksessa on arvioitu turvetuotannon ilmastovaikutuksia. Kaavaselostuksessa on tuotu esille muun ohella Suomen hallituksen vuonna

2019 asettama tavoite Suomen hiilineutraaliudesta ja Euroopan unionin maaraaportti Suomelle, jossa on todettu, että turpeen käytön vaiheittainen lopettaminen voisi edistää Suomen hiilineutraaliustavoitteita.

Kaavaselostuksessa on todettu, että soiden merkitys hiilinieluna on pieni mutta hiilivarastona huomattavan tärkeä. Suo muuttuu avattaessa päästölähteeksi. Maakuntakaavan ilmastovaikutukset kohdistuvat erityisesti turvetuotannon hiilidioksidipäästöihin. Kaavaselostuksessa on arvioitu, että valituksenalaisen kaavan ilmastomyönteisiä tavoitteita tukevat muun ohella se, että turvetuotantoalueiden pinta-alaa pienennetään ja se, että kaavassa varaudutaan polttoturpeesta luopumiseen hallitusohjelman linjausten mukaisesti. Uusia turvetuotantoalueita osoitetaan Ilomantsin aktiivihiihtehtaan toiminnan turvaamiseksi.

Valituksenalaista kaavaa varten laaditusta vesistövaikutusselvityksestä ilmenee, että turvetuotantoon soveltuvien alueiden vesistövaikutukset on arvioitu suokohtaisesti kolmannen jakovaiheen valuma-alueen tarkkuudella. Arviointi on koskenut myös kolmannen jakovaiheen yhteisvaikutuksia. Taustatietona on käytetty aikaisempaa vuonna 2009 laadittua selvitystä. Arvioinnissa on otettu huomioon turvetuotannon aiheuttama kuormitus ja mahdolliset mustaliuskevyöhykkeiden aiheuttamat riskit vesistöille. Arvioinnissa on otettu huomioon myös vastaanottavien vesistöjen herkkyys. Vuosikuormituksen laskennassa on käytetty keskimääräisiä ominaiskuormituslukuja Itä-Suomessa sijaitseville tuotannossa oleville alueille, joilla on käytössä ympärivuotinen ojittamaton tai ojitettu pintavalutuskenttä. Laskennalliset pitoisuuslisäykset on lisätty vesimuodostumien taustapitoisuuksiin.

Vesistövaikutusselvityksessä on kuvattu turvetuotantoon soveltuviksi osoitettujen soiden alapuolisten vesimuodostumien fysikaalis-kemiallisia ja hydrologis-morfologisia tekijöitä. Lähes kaikkien vesimuodostumien osalta on kuvattu myös niiden biologista tilaa eli kasvien ja kalaston tilaa. Kalaston osalta on tuotu esiin kalataloudellisesti arvokkaana Vaikkojoen ja Kiskojoen taimenkanta. Laskennallisia kuormitusarvoja on verrattu fysikaalis-kemiallisiin luokkarajoihin. Biologisiin tekijöihin ei ole tehty vertailua. Selvityksen mukaan kasvit, kalat ja pohjaeläimet ovat riippuvaisia vesistön laadusta. Kun voidaan todeta, että ravinnepitoisuus pysyttelee suurin piirtein samalla tasolla, biologisissa tekijöissä ei pitäisi tapahtua muutoksia. Selvityksessä on tuotu esiin, että turvetuotannon aiheuttama liettyminen voi kuitenkin vaikuttaa kasveihin ja kaloihin.

Selvityksen mukaan vaikutukset turvetuotantoon soveltuvien soiden alapuolisten vesimuodostumien ekologiseen tilaan jäävät vähäisiksi laskennallisten ravinteiden pitoisuuslisäysten perusteella. Useamman alueen yhteisvaikutus voi kuitenkin aiheuttaa tiettyjen fysikaalis-kemiallisten tekijöiden osalta laskemisen erinomaisesta hyvään tilaan Viinijärven ja Kelsimäjoen osalta.

Arvokkaiden soiden osalta kaavaselostuksessa on arvioitu, että soiden suojelulla on positiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, maisemaan, virkistykseen ja ilmastoon. Kaavaselostuksessa on kuvattu kaavan

kokonaisvaikutuksia taulukkomuodossa. Näitä vaikutuksia ei kuitenkaan ole kuvattu kaikilta osin sanallisesti.

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisen kaavan vaikutusten arviointi turvetuotannon osalta on perustunut pääasiassa Ramboll Oy:n vesistövaikutusselvitykseen. Vaikutuksia on arvioitu valuma-aluekohtaisesti ja arviot ovat perustuneet keskimääräisiin ominaiskuormituslukuihin. Arvioissa on otettu huomioon myös mustaliuskevyöhykkeen mahdollinen vaikutus sekä vastaanottavien vesistöjen herkkyys. Selvityksessä on tuotu esille eräiden soiden osalta laskennalliset yhteisvaikutukset vesistöjen tilaan. Selvityksessä on kiinnitetty huomiota myös arvokkaisiin kalakantoihin. Hallinto-oikeus arvioi, että kaavassa osoitettujen turvetuotantoalueiden vesistövaikutuksia on arvioitu riittävällä tavalla. Hallinto-oikeus toteaa, että kaavassa osoitettujen turvetuotantoalueiden vaikutuksia linnustoon, kalalajeihin ja virkistyskäyttöön on arvioitu vain hyvin yleisellä tasolla. Kun kuitenkin otetaan huomioon, että turvetuotannon vaikutusten painopiste on vesistövaikutuksissa, joiden on arvioitu olevan vähäisiä, hallinto-oikeus arvioi, että kaava on perustunut riittäviin selvityksiin, joiden perusteella kaavan merkittävät vaikutukset on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Luonnonsuojelualueiden suunnittelumääräykseen liittyvä valitusperuste

Valituksessa on esitetty, että luonnonsuojelun alueen (SL) suunnittelumääräys on lainvastainen, koska Metsähallitus voi kiertää suojelun alueen perustamiseen liittyviä velvoitteita, minkä lisäksi maanomistajat on asetettu eriarvoiseen asemaan.

Hallinto-oikeus toteaa, ettei Metsähallituksen asema maanomistajana ei ole täysin verrannollinen yksityisen maanomistajan asemaan. Metsähallituksesta annetun lain 6 §:stä ilmenee, että yleisenä yhteiskunnallisena velvoitteena Metsähallituksen on otettava huomioon muun ohella biologisen monimuotoisuuden suojelu ja tarkoituksenmukainen lisääminen sekä luonnon virkistyskäytön edistämisen vaatimukset. Hallinto-oikeus arvioi, ettei suunnittelumääräys ole maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastainen sillä perusteella, että Metsähallitus voi toteuttaa suojelun alue-ekologisen suunnittelun keinoin.

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisen kaavan luonnonsuojelun alueita (SL) koskevan merkinnän selityksen mukaan merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita, jotka ovat valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä. Suunnittelumääräyksen mukaan Metsähallituksen mailla soidensuojelu voidaan toteuttaa alue-ekologisin keinoin.

Metsähallituksen valituksen johdosta antamasta vastineesta ilmenee, että suojelun toteuttaminen alue-ekologisin keinoin tarkoittaa sitä, ettei alueelle perusteta luonnonsuojelun alueita tarkoitettua suojelun aluetta. Suojelu on tarkoitus toteuttaa Metsähallituksen oman ohjeistuksen mukaisesti.

Ympäristöministeriön maakuntakaavassa käytettävistä merkinnöistä annetun oppaan mukaan merkinnällä SL osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Oppaassa on suositeltu, että merkintää käytettäisiin vain niillä alueilla, jotka on perustettu tai perustetaan luonnonsuojelulain nojalla. Muilla tavoin toteutettavaksi tarkoitettut alueet voidaan oppaan mukaan osoittaa muilla merkinnöillä. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -julkaisusarja, opas 10: Maakuntakaavamerkinnot ja määräykset.)

Hallinto-oikeus toteaa, että soidensuojelun toteuttaminen alue-ekologisin keinoin ei tarkoita luonnonsuojelulaissa tarkoitettua luonnonsuojelun alueen perustamista. Tähän nähden suunnittelumääräys on ristiriidassa kaavan SL-alueen merkinnän selityksen eli aluevarauksen tarkoituksen kanssa Metsähallituksen maiden osalta.

Hallinto-oikeus toteaa, että maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka on otettava huomioon maankäytön tarkemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavan suojelualuetta tarkoittava merkintä ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja muuta päätöksentekoa siten, että alueeseen kohdistuvissa suunnitelmissa suojeluarvot on otettava huomioon riippumatta siitä, miten alueen suojelu tosiasiansa toteutetaan. Maakuntakaavan tarkoitus ja ohjausvaikutus huomioon ottaen hallinto-oikeus arvioi, ettei valituksenalainen kaava ole luonnonsuojelun alueita koskevan suunnittelumääräyksen osalta lainvastainen edellä mainitusta ristiriidasta huolimatta sillä perusteella, että Metsähallituksen mailla suojelu on mahdollista toteuttaa alue-ekologisen suunnittelun keinoin.

Maakuntakaavan sisältövaatimukseen liittyvät valitusperusteet

Valituksen mukaan valituksenalainen päätös on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen. Valituksessa esitetty keskeinen valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin liittyvä perustelu on se, että aktiivihiihtedhas ei voi olla perusteluna turvetuotannon osoittamiselle erityisesti ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta. Valituksen mukaan luontoarvoja ei ole otettu huomioon siltä osin kuin alueita on osoitettu turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi. Turvetuotantoon soveltuvia alueita ei olisi vesistövaikutusten vuoksi voitu osoittaa ainakaan Koitajoen valuma-alueelle.

Hallinto-oikeus toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:stä ilmenee, että maakunnan suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnalliset tavoitteet yhdessä maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntakaavan 28 §:n mukaisissa sisältövaatimuksissa edellytetään, että maakuntakaavaa laadittaessa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otetaan huomioon, ja että luonnonarvoja vaalitaan.

Valituksenalaisen kaavan kaavaselostuksen mukaan maakunnan suunnittelun tavoitteita ovat muun ohella elinkeinoelämän edellytysten turvaaminen ja ympäristön ja luonnonvarojen kestävä käyttö. Turvetuotantoon liittyen kaavaselostuksessa on viitattu Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelmaan

2030 sekä strategiaan 2040, joiden mukaan tavoitteena on luopua turpeen energiakäytöstä ja suunnata turpeen käyttö korkeamman jalostusasteen tuotteisiin. Maakunnan tavoitteeksi on asetettu varautuminen siihen, että turvetuotantoalueita osoitetaan riittävästi Ilomantsin aktiivihilitehtaan tarpeisiin.

Kaavaselostuksen mukaan maakunnan tavoitteena on turvata luonnon monimuotoisuutta ja edistää luonnonvarojen käyttöä kestäväällä tavalla. Maakuntakaavassa on pyritty tukemaan maakunnan arvokkaimpien luontokohteiden säilymistä osoittamalla suojelualueita. Alueet perustuvat Pohjois-Karjalan suostrategian ja soidensuojelun täydennysohjelman yhteydessä laadittuihin selvityksiin.

Kaavaselostuksessa on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta todettu muun ohella, että Ilomantsin aktiivihilitehdas ja sen vaatima laadukas turve takaavat tältä osin edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnalle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle. Aktiivihilitehtaan toiminta nähdään erittäin tärkeänä tulevaisuuden alana Pohjois-Karjalassa. Terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevan tavoitteen osalta kaavaselostuksessa on todettu, että ilmastomuutoksen torjuntaan on kaavassa varauduttu tutkimalla ja osoittamalla riittävästi luonnonsuojelullisesti arvokkaita soita. Lisäksi turvetuotantoalueiden pinta-alaa on pienennetty voimassa olevaan tilanteeseen nähden. Elinvoimaista luonto- ja kulttuuriympäristöä koskevan tavoitteen osalta kaavaselostuksessa on todettu, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö on yhteensovitettu osoittaen kaavaan turvetuotantoalueiden lisäksi luonnonarvoiltaan arvokkaita soita.

Hallinto-oikeus toteaa, että maakuntakaavaa koskevan valituksen johdosta hallinto-oikeus voi tutkia vain sen, onko päätös lainvastainen valituksessa esitetyillä perusteilla. Hallinto-oikeuden toimivaltaan ei kuulu tutkia kaavapäätöksen tarkoituksenmukaisuutta kuten sitä, olisiko jokin muu vaihtoehtoinen kaavaratkaisu parempi kuin tehty kaavaratkaisu.

Hallinto-oikeus toteaa, että maakuntakaavalla osoitetaan yleispiirteisellä tasolla maakunnan tavoiteltua kehitystä. Maakuntakaava muodostaa kokonaisuuden, mihin nähden vaihemaakuntakaavassa voidaan kokonaisuuden arvioinnissa ottaa huomioon myös voimaan jäävässä Pohjois-Karjalan maakuntakaavassa 2040 osoitetut kehitysperiaatteet ja merkinnät, kuten suojelualueiden osalta mainitussa kaavassa osoitetut suojelualueet, joiden on tarkoitus jäädä voimaan. Maakunnan liitolla on harkintavaltaa arvioidessaan maakunnan kehityksen tavoitteita ja painopisteitä.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on muun ohella edellytetty, että maakunnan suunnittelussa on luotava edellytykset vähähiilisellem yhdyskuntakehitykselle ja varauduttava uusiutuvan energian tuotannon tarpeisiin. Tähän nähden kaavaselostuksessa esiin tuotu tavoite turpeen käytön vähentämisestä on perusteltu. Hallinto-oikeus arvioi, ettei valituksenalainen kaava edellä mainitusta tavoitteesta huolimatta ole valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta lainvastainen sillä perusteella, että kaavassa

on osoitettu uusia turvetuotantoon soveltuvia alueita. Maakunnan liitto on harkintavaltansa nojalla voinut osoittaa turvetuotantoon soveltuvia alueita.

Asiassa on vielä arvioitava, onko maakuntakaavaa laadittaessa otettu huomioon luonnonarvojen vaaliminen maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Hallinto-oikeus on edellä katsonut, että valituksenalainen kaava on kumottava eräiden turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi osoitettujen alueiden osalta riittämättömien selvitysten vuoksi. Muilta osin hallinto-oikeus toteaa, että merkinnällä tu osoitettuja alueita koskevan merkinnän selityksen mukaan turpeenoton laajuus ja sijainti määräytyvät tuotantoaluekohtaisen suunnittelun perusteella ja ympäristölupaehtojen mukaisesti. Kun otetaan huomioon tu-alueita koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan turvetuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon valuma-alueen kokonaiskuormitus ja tarpeen vaatiessa vaiheistettava tuotantoalueita, hallinto-oikeus arvioi, että luontoarvot ja turvetuotannon vesistövaikutukset on otettu kaavaa laadittaessa riittävästi huomioon.

Sovelletut oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 25 §, 28 §, 30 §
Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 §
Kuntalaki 135 §

Päätöksen tiedoksianto

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Muutoksenhaku

Siltä osin kuin päätös on kumottu, maankäyttö- ja rakennuslain 191 §:n 4 momentin mukaan tähän päätökseen ei ole muilla kuin maakunnan liitolla oikeutta hakea muutosta. Maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n 1 momentin mukaan maakunnan liitto saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muilta osin tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HOL valituslupa, julkipano).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Riikka Tiainen, Terhi Vanala ja Terhi Helttunen.

Esittelevä jäsen

Terhi Helttunen

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös	Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry., sähköpostitse antopäivänä
Oikeudenkäyntimaksu	maksutta
Jäljennös	Pohjois-Karjalan maakuntahallitus, sähköpostitse antopäivänä Metsähallitus, sähköpostitse antopäivänä
Jäljennös tiedoksi	Ympäristöministeriö Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus